

GIMNAZIJA NOVO MESTO**AKTIVI RAZREDNIKOV**
KONCEPT DELA AKTIVOV RAZREDNIKOV**1 Splošna opredelitev****1.1 Strokovno terminološka opredelitev**

Razredne ure oz. ure oddelčne skupnosti v gimnazijskem predmetniku niso predvidene in obvezne. Šolam je priporočeno, da v okviru možnosti načrtujejo tudi čas za izvajanje le-teh in uresničevanje programskih smernic. Razredne ure omogočajo razredniku, da dijake spozna kot osebnosti, so priložnost tudi za medsebojno spoznavanje dijakov, hkrati pa jim omogočajo spoznavanje razrednika kot človeka. Odnosi med dijaki in z razrednikom lahko postajajo bolj osebni in pristni, kar omogoča razvijanje empatije, sprejemanje drugačnosti in različnosti, medsebojno sodelovanje in razvijanje soodgovornosti za življenje in delo v oddelku. Pri izvajanju razrednih ur naj bi bila v ospredju aktivno sodelovanje dijakov, izkustveno učenje in projektno delo. Brez načrtovanega izvajanja razrednih ur tudi ni možno zagotoviti uresničitve vseh predvidenih vlog razrednika.

1.2 Zakonska opredelitev

Delo razrednika kot strokovnega organa šole je opredeljeno v 63. členu Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, kjer so navedene tudi njegove naloge in sicer:

- razrednik vodi delo oddelčnega učiteljskega zbora,
- skrbi za reševanje vzgojnih in učnih problemov posameznih dijakov,
- sodeluje s starši in šolsko svetovalno službo, odloča o vzgojnih ukrepih ter opravlja druge naloge v skladu z zakonom.

V letnem delovnem načrtu šole so podrobneje opredeljene naloge razrednika na področju pedagoškega vodenja oddelka ter njegove organizacijske in administrativne naloge.

2 Cilji

Temeljni cilji, ki jih dosežemo z oblikovanjem aktivov razrednikov in ki so rezultat izkušenj pridobljenih v inovacijskem projektu »Kvalitetne razredne ure – pot do boljšega počutja v šoli«:

- načrtno uvajanje novih razrednikov v delo,
- timsko obravnavo aktualnih problemov, ki nastanejo v posameznem razredu,
- izmenjavo izkušenj in dobre prakse pri reševanju specifičnih problemov posameznega razreda,
- ugotavljanje šibkih področij pri izvajanju vzgojnih vidikov učiteljevega dela ter načrtovanje izobraževanj, projektov idr. s tega področja,
- razvijanje timskega dela in sodelovanja,
- dvig kvalitete načrtovanja, izvedbe in evalvacije razrednih ur,
- razvijanje kompetenc razrednika za izvajanje vzgojne, animatorske in načrtovalske funkcije,
- strokovni in osebni razvoj razrednikov,
- usposabljanje razrednikov za izvajanje tematskih razrednih ur in skupna priprava gradiv,
- medsebojno izmenjavanje izkušenj »dobre prakse«,
- povezovanje šolske svetovalne službe in razrednikov,
- skupno načrtovanje roditeljskih sestankov in priprava gradiv,
- medsebojna podpora.

Pri načrtovanju dela se upoštevajo tudi cilji iz Programskih smernic za delo oddelčnega učiteljskega zbora in oddelčne skupnosti, in sicer:

- razvijanje kulture in klime oddelčne skupnosti, ki omogoča kakovostno življenje v skupnosti in oblikovanje medsebojnih odnosov, ki dijakom zagotavljajo varnost, sprejetost, spoštovanje, prijateljstvo in daje možnost uveljavljanja vsem članom,
- skrb za vključenost vseh dijakov, sprejemanje različnosti,
- oblikovanje pozitivne samopodobe, etičnih načel, vrednot, razvijanje ustvarjalnega in kritičnega mišljenja in presojanja,
- razvijanje preventivnih dejavnosti,
- poklicna orientacija – izbira študija,
- spodbujanje učne uspešnosti posameznikov in oddelka kot celote,
- vključevanje oddelka v delo in življenje šole kot celote, razvijanje občutka pripadnosti šoli,
- obravnavanje aktualnih problemov v posameznem oddelku in medsebojna pomoč pri razreševanju le teh,
- načrtovanje dela s starši (priprava roditeljskih sestankov),
- uporaba aktivnih metod dela za doseganje vzgojnih ciljev (izkustveno učenje, projektno delo, dialog...).

3 Pedagoška načela

Pri oblikovanju aktivov razrednikov smo upoštevali naslednja načela:

- **Načelo povezovanja in sodelovanja:** razredniki se povezujejo med seboj, sodelujejo pri načrtovanju in izvajanju posameznih tematskih razrednih ur in roditeljskih sestankov. Povezujejo in sodelujejo tudi s šolsko svetovalno službo.
- **Načelo načrtovanja:** skupaj z ostalimi člani načrtuje in evalvira delo in življenje oddelčne skupnosti, pripravlja gradiva za roditeljske sestanke.
- **Načelo informiranja:** aktiv razrednikov so prostor za posredovanje informacij o organizaciji dela in dejavnostih na šoli s strani vodstva šole.
- **Načelo avtonomnosti:** Razrednik pri svojem delu v oddelku ohranja svojo avtonomnost in suverenost.
- **Načelo strokovnosti:** Vsi vodilni in vodstveni delavci, učitelji in svetovalni delavci ter mentorji in drugi strokovni delavci zagotavljajo, da poteka prilagajanje vzgojno-izobraževalnega dela in odkrivanje nadarjenih v skladu s strokovno etičnimi načeli.
- **Načelo aktualnosti:** aktiv razrednikov pri načrtovanju in izvajanju svojih nalog izhaja iz potreb posameznikov, oddelka, letnika, izobraževalnega programa in šole.

4 Predlog organizacije

1. Aktivni razrednikov v zakonodaji niso predvideni kot obvezni strokovni organ šole, zato je njihova ustanovitev smiselna le, če razredniki sami čutijo potrebo po povezovanju in sodelovanju.
2. Razredniki se povežejo v aktiv po posameznem letniku ali po posameznem srednješolskem izobraževalnem programu.
3. Področja dela oblikuje vsak aktiv razrednikov samostojno, odvisno od načrtovanih aktivnosti na ravni šole, v posameznih oddelčnih skupnosti in potreb razrednikov.
4. Razredniki ohranijo svojo avtonomijo pri delu v oddelčni skupnosti. Poleg skupnega načrta dela v vseh oddelčnih skupnostih vsak razrednik v sodelovanju z dijaki pripravi svoj načrt dela v skladu s specifikom oddelka, aktualno problematiko in interesi dijakov. Za 10 do 15 ur predvidi vnaprej oblikovane teme. V te ure je lahko vključen tudi del vsebin obveznega dela programov OIV – zdravstvena vzgoja, vzgoja za družino mir in nenasilje, državljanska kultura ... Ostale ure pa so namenjene aktualni problematiki in temam, ki si jih izberejo dijaki.
5. V aktiv razrednikov je vključena šolska svetovalna služba, ki koordinira delo aktivov razrednikov na šoli in izvaja interna usposabljanja in izobraževanja razrednikov. Pri tem upošteva želje in potrebe posameznih aktivov.
6. Aktivni razrednikov ne morejo nadomestiti načrtnega usposabljanja in izobraževanja razrednikov na seminarjih in v drugih oblikah usposabljanja.
7. Delo aktiva razrednikov vodi razrednik, ki ga člani aktiva izberejo sami.
8. Razredniki morajo delovati v skladu z etičnimi načeli in v skladu z varovanjem osebnih podatkov.
9. Pri imenovanju razrednikov posameznih oddelkov po letnikih naj vodstvo šole upošteva tudi izkušnje posameznih učiteljev z razredništvom (učitelji z izkušnjami, razredniki začetniki).
10. O delu aktiva vodi vodja ustrezno dokumentacijo in zbira nastala gradiva, ki jih posreduje tudi ostalim aktivom.
11. Vsak aktiv pripravi načrt samoevalvacije dela aktiva kot celote in posameznih razrednikov.

5 Viri

Programske smernice za delo oddelčnega učiteljskega zbora in oddelčne skupnosti v osnovnih in srednjih šolah. Ljubljana: ZRSŠ, 2004.

Pušnik, M., et al.: Razrednik v osnovni in srednji šoli. Ljubljana: ZRSŠ. 2000.

Žagar, D., e tal.: Razrednik; vloga, delo in odgovornost, Ljubljana: Jutro. 2001.

6 Priloga – študija primera

V šolskem letu 2005/06 smo v sodelovanju z ZRSS na šoli začeli z uvajanjem inovacije na področju dela razrednika in oddelčne skupnosti - projekt »Kvalitetne razredne ure – pot do boljšega počutja v šoli«. Ugotavljali smo, da so naše razredne ure večinoma brez kvalitetne vsebine ter da razredniki ta čas, če razredne ure sploh izvajajo, porabijo za administrativne naloge (vrednotenje izostankov, učni uspeh). Zato smo tem uram želeli dati novo vsebino ter čas izkoristiti za razvijanje kvalitetnih medsebojnih odnosov med dijaki – sošolci ter med dijaki in razrednikom. Prepričani smo bili, da lahko s kvalitetnim delom pri razrednih urah izboljšujemo razredno klimo in vplivamo na ustvarjanje dobrih medsebojnih odnosov ter prispevamo k razvoju pozitivnih vrednot, ki bodo postale sestavni del vsakodnevnega življenja in delovanja dijakov. Osredotočili smo se predvsem na učenje socialnih veščin in pozitivne komunikacije. Pripravili smo vsebinski koncept razrednih ur s temi vsebinami in usposabljali razrednike za njihovo izvajanje. Rezultati ankete, izvedene med razredniki (ne le tistimi, ki so sodelovali v projektu), pa so pokazali, da so le-ti pripravljeni v kvalitetno delo pri razrednikovih urah vložiti dodaten napor, saj verjamejo, da lahko s svojim delom pri razrednikovih urah vsaj delno vplivajo na delo dijakov, oblikovanje vrednot in njihove medsebojne odnose.

V prvem letu je v projektu sodelovalo 18 razrednikov, v drugem letu pa 13. Organizirani so bili v projektni skupini in podskupinah po letnikih. Že med izvajanjem projekta se je pokazalo, da moramo poiskati ustrezno organizacijsko obliko, ki bo omogočila ohranjanje in razvijanje pozitivnih izkušenj in dosežkov inovacijskega projekta. Po vzoru predmetnih strokovnih aktivov smo ustanovili aktive razrednikov po letnikih. Za vodje aktivov so bili izbrani razredniki, ki so aktivno sodelovali v projektu in že pridobili tudi dodatna znanja. Tako smo v drugem letu izvajanja našega projekta v kolektivu že oblikovali novo organizacijsko strukturo povezovanja razrednikov v aktive.

Nekoliko kasneje, aprila 2006, se je šola vključila v projekt MMS in ESS »Dvig kakovosti izvajanja programov obveznih izbirnih vsebin in obšolskih dejavnosti na gimnazijski ravni izobraževanja«. Temeljni cilji projekta so bili:

- izdelati instrumentarij za vrednotenje kakovosti izvajanja OIV in OD,
- opraviti analizo obstoječega stanja, na osnovi analize načrtovati in uvesti spremembe v organizacijo in izvedbo programov OIV in OD na šoli.

V septembru 2006 smo izvedli anketiranje dijakov o zadovoljstvu z vsebino, organizacijo in izvedbo programov OIV. Analiza odgovorov dijakov 2. in 3. letnika je pokazala nižjo stopnjo zadovoljstva z izvedenimi programi obveznega dela OIV, kot pa z izvedbo programov po prosti izbiri.

Ob obravnavi poročila obeh projektnih skupin smo prišli do presenetljive ugotovitve: vsebine, ki so del obveznega programa OIV in so jih izvajali razredniki pri RU (razredniki so se v projektni skupini predhodno usposabljali za izvedbo le-teh), so dijaki označili kot koristne, zanimive, aktualne. Tudi način dela, ki jim je omogočal aktivno sodelovanje in kritično izmenjavo mnenj, so označili kot zelo dobro. Posamezne programe OIV, ki so jih v večini primerov izvajali zunanji izvajalci, so ocenili slabše (preveč predavanj, malo možnosti za aktivno sodelovanje, preveč podobno »pouku«...). Projektni skupini sta skupaj oblikovali program »Razredne ure kot priložnost« in ga predstavili na posvetu za dvig kakovosti izvajanja OIV in OD oktobra 2006 v Mariboru.

V šolskem letu 2006/07 smo pričeli z uvajanjem spremembe v kolektiv. V novembru 2006 smo na konferenci učiteljskega zbora sprejeli sklep, da bo vsak razrednik do konca šol. leta 2006/07 izvedel vsaj 5 ur z vsebinami obveznega dela OIV. Po potrebi pa bodo pri pripravi in izvedbi teh ur sodelovali tudi drugi učitelji.

Aktive razrednikov smo oblikovali, ker je bilo potrebno poiskati ustrezno organizacijsko obliko za prenos pozitivnih izkušenj, znanj in veščin, ki so jih pridobili razredniki, ki so bili vključeni v projekt v preteklem šolskem letu, med ostale razrednike. Razredniki so v projektni skupini, ki se je redno mesečno sestajala, izmenjavali izkušnje, gradiva ter »na svoji koži« preizkušali delavnice, ki so jih kasneje izvajali v oddelkih. Večina drugih razrednikov se je s temami, ki naj bi jih vključili v razredne ure, srečala prvič. Nove so jim bile vsebine, večina pa niti ni imela izkušenj z vodenjem izkustvenih delavnic. Posamezni razredniki se pred tem niso čutili dovolj kompetentne za izvajanje predvidenih vsebin, saj se z njimi niso srečali ne v času rednega študija, kot tudi ne na seminarjih, ki so jih obiskovali kasneje. Zato smo ustanovili aktivne razrednikov po letnikih.

Aktivi razrednikov so zaživali, razredniki so jih sprejeli kot koristno pomoč pri delu in ne kot nepotrebno dodatno obremenitev. V delu aktivov so in imajo še vedno pomembno vlogo razredniki, ki so sodelovali v projektu, saj drugim razrednikom prenašajo svoje izkušnje.

Za šol. leto 2007/08 smo aktivne razrednikov predvideli tudi v letnem delovnem načrtu šole. Tako kot ostali strokovni aktivni so tudi aktivni razrednikov pripravili svoje programe dela. Kljub povezanosti razrednikov v aktivne pa so razredniki ohranili veliko stopnjo avtonomije. Poleg skupnega načrta dela v vseh oddelčnih skupnostih je vsak razrednik pripravil svoj načrt dela v skladu s specifikko oddelka, aktualno problematiko in interesi dijakov. Poleg tega pa so imeli razredniki znotraj predvidenih tem možnost izbirati konkretne vsebine in se odločiti za način izvedbe.

Pri oblikovanju koncepta dela aktivov razrednikov so aktivno sodelovali vsi člani projektne skupine in vodstvo šole.

Novo mesto, december 2008

Za projektno skupino:

Mojca Lukšič, svetovalna delavka

Člani projektne skupine:

Zlatka Butkovec Gačnik

Tatjana Durmič

Stanka Florijančič

Marija Kočar

Suzana Krvavica

Nevenka Malnarič Brulc

Barbara Maznik

Natalija Petakovič

Verena Potočnik

Robert Šupe

Bernarda Tomažič

Breda Vovko